



110 ΣΧΟΛΕΙΟ
ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ
ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ



Αμφιθέατρο Σαράτση
Παραλιακό Συγκρότημα
Παπαστράτος
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Παρασκευή 27 Ιουνίου - Σάββατο 28 Ιουνίου
2025

**11^ο Σχολείο Υποψηφίων Διδασκόντων / ισών
του Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής**

Παραλιακό Συγκρότημα Παπαστράτος

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Παρασκευή 27- Σάββατο 28 Ιουνίου
2025

Περίληψεις εργασιών

Ανδρέου, Γ. Καλογιαννάκης, Μ., Μπότσογλου, Κ. & Παπούδη, Δ. (2025) (Επιμ.). *Περίληψεις εργασιών 11^{ου} Σχολείου Υποψηφίων Διδασκόντων Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 27-28 Ιουνίου 2025.

Περίληψεις

Προφορικών Ανακοινώσεων

**11^ο Σχολείο Υποψηφίων Διδασκόντων / ισών
του Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής**

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

27-28 Ιουνίου 2025

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

Σχεδιασμός, Εφαρμογή και Αξιολόγηση ενός προγράμματος παρέμβασης για την ενίσχυση της Αυτορρύθμισης παιδιών νηπιακής ηλικίας, με έμφαση στην ενίσχυση της προσοχής και την αναβολή της ικανοποίησης

Η νηπιακή ηλικία αποτελεί σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη της αυτορρύθμισης, καθώς τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο το παιδί αναπτύσσεται γνωστικά, συμπεριφορικά και κοινωνικό-συναισθηματικά. Παρά την πληθώρα ορισμών, που έχουν επισημανθεί προκειμένου να αποσαφηνισθεί η έννοια της αυτορρύθμισης, φαίνεται ότι οι περισσότεροι μελετητές καταλήγουν στο ότι πρόκειται για την ικανότητα ελέγχου των αντιδράσεων και της προσαρμογής σε διάφορες καταστάσεις, με σκοπό την επίτευξη ενός στόχου. Τα άτομα που σημειώνουν υψηλά επίπεδα αυτορρύθμισης, είναι σε θέση να προσαρμόζουν δεξιότητες και αντιδράσεις που αφορούν τη σκέψη, τα συναισθήματα και την συμπεριφορά. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η εν λόγω έννοια περιλαμβάνει διάφορα πεδία, όπως η προσπάθεια ελέγχου, η γνωστική διαδικασία και οι εκτελεστικές λειτουργίες. Επιπροσθέτως, η αυτορρύθμιση είναι μία ικανότητα, τα αποτελέσματα της οποίας ασκούν επιρροή καθόλη τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου, γεγονός που ενισχύει τη σημαντικότητα της ανάπτυξής της στην πρώιμη παιδική ηλικία. Ο στόχος της παρούσας εργασίας, είναι ο σχεδιασμός, η εφαρμογή και αξιολόγηση ενός προγράμματος παρέμβασης για την ενίσχυση της αυτορρύθμισης παιδιών νηπιακής ηλικίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι πρακτικές και το περιεχόμενο του προτεινόμενου προγράμματος παρέμβασης συζητήθηκε, εφαρμόστηκε πιλοτικά και αξιολογήθηκε μέσα από ομάδες εστίασης με εν ενεργεία εκπαιδευτικούς της πρώιμης παιδικής ηλικίας. Μέσα από το σύνολο των διαδικασιών αυτών, καταλήξαμε σε ένα προτεινόμενο πρόγραμμα παρέμβασης για την ενίσχυση της αυτορρύθμισης στο Νηπιαγωγείο το οποίο φιλοδοξούμε να ξεκινήσει την πιλοτική εφαρμογή του από τον Σεπτέμβριο του 2025. Η έρευνά μας είναι σημαντική καθώς φαίνεται ότι η εφαρμογή προγραμμάτων παρέμβασης για την ενίσχυση της αυτορρύθμισης στη νηπιακή ηλικία παραμένει μία περιοχή η οποία δεν έχει μελετηθεί επαρκώς σε ελληνικό πληθυσμό. Το γεγονός ότι το Αναλυτικό Πρόγραμμα Νηπιαγωγείου αναφέρεται στη σπουδαιότητα της αυτορρύθμισης, όμως χωρίς να επισημαίνει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα για την κατάκτηση αυτής, ενισχύει την πεποίθησή μας ότι η εν λόγω έρευνα χαρακτηρίζεται από πρωτοτυπία και έρχεται να καλύψει αυτό το κενό στο χώρο της εκπαίδευσης.

ΑΡΓΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΑΡΙΑΔΗΝΗ

Διερεύνηση της διδασκαλίας Αγγλικού λεξιλογίου σε παιδιά με ΔΕΠ-Υ και ΔΑΦ: Ο ρόλος των ψηφιακών εργαλείων και της τεχνολογίας eye-tracking

Οι μαθητές με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ-Υ) και Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) συχνά αντιμετωπίζουν γλωσσικές δυσκολίες στην μητρική τους γλώσσα, οι οποίες επηρεάζουν αρνητικά και την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας. Παρόλο που παλαιότερες μελέτες έχουν δείξει ότι η χρήση τεχνολογίας μπορεί να βελτιώσει τις επιδόσεις των μαθητών με ΔΕΠ-Υ και ΔΑΦ σε ένα εύρος πεδίων, συμπεριλαμβανομένου και της γλώσσας, λίγες είναι οι έρευνες που έχουν πραγματοποιήσει εκπαιδευτικές παρεμβάσεις ειδικά για μαθητές με αυτές τις νευροαναπτυξιακές διαταραχές στην δεύτερη/ξένη γλώσσα (Andreou & Argatzopoulou, 2024; Andreou & Argatzopoulou, 2025). Επιπρόσθετα, η πειραματική μέθοδος Visual World Paradigm που εφαρμόζεται μέσω της τεχνολογίας οφθαλμικής ιχνηλάτησης (eye-tracking) έχει χρησιμοποιηθεί αρκετά στο πεδίο της δεύτερης/ξένης γλώσσας, ωστόσο δεν βρέθηκε έρευνα που να την εφαρμόζει σε μαθητές με ΔΕΠ-Υ και Αυτισμό. Στόχος της παρούσας διδακτορικής διατριβής λοιπόν είναι η διερεύνηση της εκμάθησης λεξιλογίου στην ξένη γλώσσα από παιδιά με ΔΕΠ-Υ και ΔΑΦ μέσω δύο διαφορετικών διδακτικών προσεγγίσεων: (α) της παραδοσιακής με χρήση έντυπου υλικού και (β) της διδασκαλίας μέσω ψηφιακών εργαλείων σε υπολογιστή. Στην έρευνα θα συμμετάσχουν 20 μαθητές με ΔΕΠ-Υ και 20 μαθητές με ΔΑΦ, οι οποίοι θα ενταχθούν ισόποσα στις δύο ομάδες διδακτικών προσεγγίσεων. Κάθε μαθητής θα παρακολουθήσει 10 ατομικά μαθήματα για την εκμάθηση αγγλικού λεξιλογίου. Η αξιολόγηση της κατάκτησης λεξιλογίου θα γίνει μέσω δοκιμασιών κατάκτησης λεξιλογίου και μέσω τεχνολογία eye-tracking με το εγκαθιδρυμένο παράδειγμα Visual World Paradigm. Τα αποτελέσματα της μελέτης αναμένεται να δείξουν ότι η χρήση ψηφιακών εργαλείων θα βελτιώσει σημαντικά την εκμάθηση ξένου λεξιλογίου σε παιδιά με ΔΕΠ-Υ και ΔΑΦ, σε σύγκριση με την παραδοσιακή μέθοδο με έντυπο υλικό.

ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΑ

Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της νευρογνωστικής αποκατάστασης σε περιβάλλον ηλεκτρονικού υπολογιστή μεταξύ παιδιών με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής/Υπερκινητικότητας και παιδιών με Αναπτυξιακή Δυσλεξία

Σκοπός της διδακτορικής έρευνας είναι η εφαρμογή και η αξιολόγηση της νευρογνωστικής αποκατάστασης μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή σε παιδιά με Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής/Υπερκινητικότητας (ΔΕΠ/Υ), με Αναπτυξιακή Δυσλεξία (ΑΔ) και παιδιά τυπικής ανάπτυξης. Κατά την παρούσα φάση της έρευνας έχουν συλλεχθεί δεδομένα από την ομάδα των παιδιών με ΑΔ και την ομάδα των παιδιών της τυπικής ανάπτυξης. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται συνολικά από 20 παιδιά, μια κλινική ομάδα 10 παιδιών με ΑΔ και μια ομάδα ελέγχου με 10 παιδιά τυπικής ανάπτυξης (10-12 ετών). Η αξιολόγηση των συμμετεχόντων πραγματοποιήθηκε σε δύο χρονικές φάσεις, η πρώτη διενεργήθηκε πριν την παρέμβαση και η δεύτερη μετά την ολοκλήρωση της παρέμβασης μέσω ατομικών συνεδριών και εστιάζει σε δύο τομείς, στον τομέα των γνωστικών ικανοτήτων και στον τομέα των αναγνωστικών ικανοτήτων. Στην γνωστική αξιολόγηση εξετάστηκε η γνωστική

λειτουργία της εργαζόμενης μνήμης (λεκτική και οπτική) όπου χορηγήθηκαν οι υποκλίμακες της Μνήμης Αριθμών και Μνήμης Εικόνων από το WISC-V. Για την αξιολόγηση της γνωστικής λειτουργίας της προσοχής χορηγήθηκε η δοκιμασία Ιχνηλάτησης (Trail Making – Test), για την ταχύτητα επεξεργασίας και του ανασταλτικού ελέγχου χορηγήθηκε η δοκιμασία Stroop Test. Όσον αφορά την αξιολόγηση της αναγνωστικής ικανότητας χορηγήθηκαν υποκλίμακες από το Τεστ -Α και συγκεκριμένα εξετάστηκαν οι τομείς της αποκωδικοποίησης, της λεκτικής ευχέρειας και της κατανόησης. Η παρέμβαση πραγματοποιήθηκε μέσω του προγράμματος RehaCom για διάστημα 5 εβδομάδων με δύο ατομικές συνεδρίες 30 λεπτών εβδομαδιαίως. Κατά την φάση της παρέμβασης οι συμμετέχοντες εξασκήθηκαν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες που εστιάζουν στις παραπάνω γνωστικές λειτουργίες. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας έδειξαν ότι οι επιδόσεις των παιδιών με ΑΔ στις δοκιμασίες που εξετάζουν τις γνωστικές ικανότητες βελτιώθηκαν, ενώ στις επιδόσεις στις δοκιμασίες που εξετάζουν τις αναγνωστικές ικανότητες σημειώθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά μόνο στον τομέα της κατανόησης. Παρομοίως, οι επιδόσεις των παιδιών τυπικής ανάπτυξης στις δοκιμασίες που εξετάζουν τις γνωστικές ικανότητες βελτιώθηκαν, όπως επίσης και οι επιδόσεις στις δοκιμασίες που εξετάζουν τις αναγνωστικές ικανότητες σημειώνοντας στατιστικά σημαντική διαφορά στους τομείς της αποκωδικοποίησης και της λεκτικής ευχέρειας. Τα παραπάνω ευρήματα είναι ενθαρρυντικά όσον αφορά την νευρογνωστική αποκατάσταση μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή ωστόσο η διεύρυνση του δείγματος με την συμμετοχή περισσότερων παιδιών θα δώσει πιο σαφή αποτελέσματα.

ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΥ ΣΠΥΡΔΟΥΛΑ

Η σχέση της γλώσσας, των εκτελεστικών λειτουργιών και περιβαλλοντικών παραμέτρων με την κοινωνική λειτουργικότητα παιδιών και εφήβων με νοητική αναπηρία

Η παρουσίαση αυτή αναφέρεται σε μέρος της διδακτορικής διατριβής που εκπονώ στο Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με τίτλο «Η σχέση της γλώσσας, των εκτελεστικών λειτουργιών και περιβαλλοντικών παραμέτρων με την κοινωνική λειτουργικότητα παιδιών και εφήβων με νοητική αναπηρία». Οι εκτελεστικές λειτουργίες αποτελούν ένα σύνολο γνωστικών διαδικασιών με τη βοήθεια των οποίων το άτομο μπορεί να προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις της καθημερινότητας, να διαχειρίζεται τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, να θέτει στόχους και να επιλέγει τις κατάλληλες ενέργειες ώστε να τους επιτύχει. Σε προηγούμενες μελέτες έχει υποστηριχθεί ότι τα άτομα με νοητική αναπηρία παρουσιάζουν σημαντικές δυσκολίες στις εκτελεστικές τους λειτουργίες συγκριτικά με τα άτομα τυπικής ανάπτυξης. Σκοπός της παρουσίασης αυτής είναι η ανασκόπηση, στη βάση της διεθνούς βιβλιογραφίας, των ευρημάτων αναφορικά με τις δυσκολίες και δυνατότητες των παιδιών και εφήβων με νοητική αναπηρία στο πεδίο των εκτελεστικών λειτουργιών. Στο πλαίσιο της διδακτορικής διατριβής, θα χρησιμοποιηθούν δύο εργαλεία για τη μελέτη των εκτελεστικών λειτουργιών σε παιδιά κι εφήβους με νοητική αναπηρία. Τα εργαλεία αυτά έχουν χρησιμοποιηθεί σε έρευνες τόσο σε τυπικό πληθυσμό όσο και σε άτομα με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και για τους σκοπούς της παρούσας διδακτορικής διατριβής έχουν μεταφραστεί στην ελληνική γλώσσα. Επιπλέον, σύμφωνα με προηγούμενες έρευνες, που έχουν επικεντρωθεί στη μελέτη της κοινωνικής λειτουργικότητας σε σχέση με τις εκτελεστικές λειτουργίες, φαίνεται να υπάρχει σύνδεση μεταξύ τους στον τυπικό πληθυσμό, καθώς και σε άτομα με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η διερεύνηση της σχέσης αυτής αποτελεί έναν από τους στόχους της διδακτορικής μου διατριβής, καθώς τα υπάρχοντα ερευνητικά ευρήματα δεν επαρκούν ώστε να προσδιοριστεί επαρκώς η σχέση μεταξύ των δύο αυτών παραγόντων στον πληθυσμό παιδιών και εφήβων με νοητική αναπηρία.

ΓΚΑΝΤΑΚΗ ΜΑΡΙΑ

Διερεύνηση της κατανόησης γραπτού κειμένου σε συνθήκες ανάγνωσης με μουσική: μελέτη μέσω οφθαλμικής ιχνηλάτησης (eye-tracking)

Η παρούσα μελέτη διερευνά την κατανόηση γραπτού κειμένου σε συνθήκες ανάγνωσης με μουσική, χρησιμοποιώντας την τεχνολογία της οφθαλμικής ιχνηλάτησης (eye-tracking). Σκοπός της έρευνας είναι να εξεταστεί πώς επηρεάζεται η αναγνωστική κατανόηση από την ακρόαση προτιμώμενης μουσικής, μη προτιμώμενης μουσικής, ηχογραφημένου θορύβου από ένα καφέ συγκριτικά με ανάγνωση σε συνθήκες απόλυτης σιωπής. Η μελέτη βασίστηκε στην υπόθεση ότι η προτιμώμενη μουσική ενδέχεται να βελτιώνει την κατανόηση, ενώ η μη προτιμώμενη μουσική και ο θόρυβος από καφέ αναμένεται να την δυσχεραίνουν. Επιπλέον, αναμένονται μεγαλύτερες διάρκειες εστιάσεων σε γνωστικά πιο απαιτητικές συνθήκες, όπως αυτές με μη προτιμώμενη μουσική και ηχογραφημένου θορύβου από ένα καφέ. Στο πείραμα συμμετείχαν 62 φοιτητές του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, οι οποίοι ήταν όλοι φυσικοί ομιλητές της ελληνικής γλώσσας. Οι συμμετέχοντες διάβασαν τέσσερα κείμενα σε τέσσερις διαφορετικές συνθήκες και καταγράφηκαν τα οπτικά τους μοτίβα μέσω της διάρκειας εστίασης (fixation duration) και του αριθμού των εστιάσεων (fixation counts). Η αναγνωστική κατανόηση μετρήθηκε μέσω τεστ κατανόησης, ενώ η στάση των αναγνωστών αξιολογήθηκε με βάση την αντιλαμβανόμενη δυσκολία, κατανόηση, αυτοπεποίθηση, κόπωση και εμβύθιση με τη χρήση ερωτηματολογίου. Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιείται με επαναλαμβανόμενες μετρήσεις ANOVA, ώστε να εξεταστούν οι διαφορές στις εξαρτημένες μεταβλητές μεταξύ των τεσσάρων συνθηκών ανάγνωσης. Τα αποτελέσματα θα συζητηθούν σε σχέση με τις μουσικές και αναγνωστικές συνήθειες των συμμετεχόντων

ΘΕΟΔΩΡΗ ΑΝΝΑ

Ερευνώντας βαθμούς και επίπεδα αυτοπροσδιορισμού σε σχέση με τα κίνητρα και τις ταξιδιωτικές εμπειρίες ατόμων με αναπηρία όρασης

Η μελέτη έχει στόχο τη διερεύνηση των κινήτρων, τα οποία οδηγούν στην υλοποίηση ενός ταξιδιού, όπως και των χαρακτηριστικών της ταξιδιωτικής εμπειρίας των ατόμων με αναπηρία όρασης. Παράλληλα γίνεται προσπάθεια ανίχνευσης συσχετίσεων των κινήτρων που παροτρύνουν τα άτομα αυτά να ταξιδέψουν, με το βαθμό αυτοπροσδιορισμού τους. Ως εκ τούτου, καλύπτεται ένα ερευνητικό κενό, που φαίνεται να υπάρχει στην ελληνική αλλά και στην διεθνή βιβλιογραφία, σχετικά με τα ταξιδιωτικά κίνητρα και τις εμπειρίες των ατόμων με αναπηρία όρασης και στον τρόπο που αμοιβαία επιδρά σε αυτά ο βαθμός αυτοπροσδιορισμού τους. Ο πληθυσμός για την συλλογή των δεδομένων θα είναι τα άτομα με αναπηρία όρασης, τα οποία θα διακριθούν σε υποομάδες ανάλογα με το βαθμό και τη χρονολογική απώλεια όρασής τους. Τα μέσα συλλογής των δεδομένων μας είναι α) οι ημιδομημένες συνεντεύξεις και β) δύο σχετικά με την έρευνα ερωτηματολόγια.

ΚΑΛΦΑΔΕΛΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Νευρογνωστική ανάπτυξη και παιδιατρικός καρκίνος: Διερεύνηση των επιδράσεων στις επιτελικές λειτουργίες και στη συναισθηματικότητα σε επιζώντες

Η παιδική ηλικία αποτελεί καίρια περίοδο για την ανάπτυξη των επιτελικών λειτουργιών και της συναισθηματικής ρύθμισης, καθώς διαμορφώνονται βασικές νευρογνωστικές διεργασίες (Hardy et al., 2024). Οι επιζώντες παιδιατρικού καρκίνου αποτελούν έναν ειδικό πληθυσμό, καθώς εκτίθενται σε θεραπείες που ενδέχεται να επηρεάζουν τη λειτουργία εγκεφαλικών περιοχών κρίσιμων για τις επιτελικές λειτουργίες και τη συναισθηματική ρύθμιση (Christou et al., 2025) (Benzing et al., 2020). Σκοπός της Διδακτορικής Διατριβής αποτελεί η διερεύνηση των εκφάνσεων της νευρογνωστικής διαφοροποίησης στις επιτελικές λειτουργίες υπό το πρίσμα της περιβαλλοντικής ευαισθησίας και της συναισθηματικότητας σε εφήβους επιζώντες από παιδιατρικό καρκίνο. Σημαντική είναι η αναζήτηση των διαφοροποιήσεων ανάλογα με το είδος νεοπλασίας, τη θεραπεία και τους περιβαλλοντικούς παράγοντες. Ακόμη, θα ερευνηθεί η διαφοροποίηση των νευρογνωστικών και συναισθηματικών χαρακτηριστικών με τους εφήβους τυπικής ανάπτυξης, το οποίο θα επιτευχθεί με την εφαρμογή δοκιμασιών (πειραμάτων) και τη χρήση ψυχομετρικών εργαλείων (ερωτηματολογίων). Παράλληλα, η συναισθηματικότητα και τα μετατραυματικά χαρακτηριστικά της νόσου συνδέονται άμεσα με την προσωπικότητα και τις μεταβολές των συναισθημάτων που διέπουν την ευάλωτη ομάδα των επιζώντων, συνεπώς οι προεκτάσεις των υπό διερεύνηση παραγόντων καθιστούν την έρευνα ιδιαίτερα σημαντική για την επιστημονική κοινότητα. Έπειτα, από την εφαρμογή του ερευνητικού σχεδίου αναμένεται να δοθούν απαντήσεις για τις επιδράσεις των διαφορετικών ειδών θεραπείας, τους παράγοντες ευαισθησίας που οδηγούν στην ψυχική ανθεκτικότητα, αλλά και την ανάπτυξη εξατομικευμένων πλάνων που στοχεύουν στην ενίσχυση των νευρογνωστικών ικανοτήτων.

ΚΟΥΤΛΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

Εκπαιδευτική ρομποτική και συμπεριληπτική εκπαίδευση μαθητών και μαθητριών με συμπεριφορικές και συναισθηματικές διαταραχές

Η επίδραση της μεθόδου της αντίστροφης μηχανικής, κατά τη διδασκαλία της εκπαιδευτικής ρομποτικής, στη μετατόπιση των δεικτών αυτοαποτελεσματικότητας και δημιουργικότητας των μαθητών/τριών με ή δίχως συναισθηματικές και συμπεριφορικές διαταραχές και η συσχέτιση αυτής της μετατόπισης με την ανάλυση της μαθησιακής συμπεριφοράς και την επίτευξη της κοινωνικής συμπερίληψης των μαθητών/τριών αυτών αποτελεί τον στόχο και το ευρύτερο αντικείμενο της παρούσας διδακτορικής διατριβής. Η εκπαιδευτική ρομποτική σε σύγκριση με άλλα παιδαγωγικά και διδακτικά εργαλεία διακρίνεται για τη φυσικότητα του μέσου, την καινοτομία των εκπαιδευτικών δράσεων που δύναται να επιτευχθούν και τις συνεργατικές δυνατότητες. Η διδακτική αξιοποίησή της στοχεύει σε ένα πλούσιο εκπαιδευτικό περιβάλλον το οποίο παρέχει στους/στις μαθητές/τριες τη δυνατότητα ανάπτυξης και εξέλιξης δεξιοτήτων κατασκευής, σύνθεσης και δεξιοτήτων κοινωνικών μέσα σε ένα περιβάλλον ελεύθερης έκφρασης, συμμετοχής, αλληλεπίδρασης και συνεργασίας. Η διατύπωση του στόχου και των ερευνητικών ερωτημάτων στηρίχθηκε στην ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας και η ερευνητική μεθοδολογία επιλέχθηκε με βάση τους στόχους και τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας μελέτης. Συγκεκριμένα, επιλέχθηκε το σχολικό περιβάλλον που αποτελεί αυθεντικό και πολύπλοκο εκπαιδευτικό πλαίσιο και η δειγματοληψία κριτηρίου. Το ερευνητικό σχέδιο που επιλέχθηκε και αξιοποιείται είναι το οιονεί πειραματικό σχέδιο (quasi-experimental design), το οποίο σύμφωνα με τους ερευνητές, προτείνεται ως η πλέον κατάλληλη μεθοδολογία για έρευνες στην εκπαίδευση και ιδιαίτερα στην ειδική αγωγή. Ακολουθείται ο μεικτός ερευνητικός σχεδιασμός με ποιοτικά και ποσοτικά ερευνητικά εργαλεία συλλογής των δεδομένων όπως (αρχική – τελική αξιολόγηση, κοινωνιομετρικά τεστ, κλείδες παρατήρησης, πρωτόκολλα ημι-δομημένων συνεντεύξεων, επαναλαμβανόμενα φύλλα αξιολόγησης/Curriculum Based Assessment) όσο και ανάλυσης (ποσοτικοποιημένα - στατιστικά στοιχεία, κοινωνιογράμματα, θεματική ανάλυση και ανάλυση περιεχομένου). Η επιλογή του δείγματος δεν είναι τυχαία (Non-equivalent groups) και το δείγμα της έρευνας περιλαμβάνει Δημοτικά Σχολεία της Περιφέρειας της Θεσσαλονίκης και οκτώ συνολικά (8) γενικές τάξεις των σχολείων αυτών, όπου φοιτούν μαθητές και μαθήτριες με συμπεριφορικές και συναισθηματικές διαταραχές ενώ στο παρόν εκπαιδευτικό πρόγραμμα συμμετέχουν όλοι οι μαθητές/τριες των τάξεων και πρόκειται να εφαρμοστεί τον επόμενο Οκτώβριο.

ΛΕΜΟΝΗ ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ

Διερεύνηση των αφηγηματικών δεξιοτήτων παιδιών προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ)

Η διδακτορική διατριβή εστιάζει στη διερεύνηση των αφηγηματικών δεξιοτήτων παιδιών προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ) στο επίπεδο της μικροδομής αλλά και της μακροδομής. Η θεωρητική ανασκόπηση εστιάζει στην έννοια της αφήγησης και της αφήγησης στην ΑΓΔ κατά την προσχολική και την πρώτη σχολική περίοδο. Επιπλέον, παρουσιάζονται ερευνητικά δεδομένα που αναδεικνύουν τους περιορισμούς που αντιμετωπίζουν τα παιδιά με ΑΓΔ σε συγκεκριμένες γλωσσικές περιοχές που είναι σημαντικές για την παραγωγή αφηγηματικών ιστοριών. Η έρευνα στην οποία θα πάρουν μέρος μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (νηπιαγωγείου και πρώτων τάξεων δημοτικού σχολείου με ΑΓΔ αλλά και μαθητές τυπικής ανάπτυξης) στοχεύει να καλύψει τα ερευνητικά κενά που προκύπτουν στο ελληνικό συγκείμενο, ιδιαίτερα σε σχέση με τις αφηγηματικές δεξιότητες παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας με ΑΓΔ, σε σχέση με τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης, αλλά και να αναδείξει τις πιο κατάλληλες αφηγηματικές μεθόδους για τα παιδιά με ΑΓΔ. Πιο συγκεκριμένα, το δείγμα αποτελείται από 120 παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας (60 με ΑΓΔ και 60 ΤΑ), ηλικίας 5 έως 11 ετών, τα οποία αντιστοιχίστηκαν ως προς τη χρονολογική ηλικία. Η έρευνα που θα εκπονηθεί έχει σκοπό: α) να διερευνήσει τις αφηγηματικές δεξιότητες παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας με ΑΓΔ, β) να τις συγκρίνει με αυτές των παιδιών τυπικής ανάπτυξης (ΤΑ) και αντιστοιχίας χρονολογικής ηλικίας και γ) να διερευνήσει ποιες αφηγηματικές μέθοδοι (αναδιήγησης με χρήση εικόνας και διήγησης με χρήση εικόνας) είναι οι πιο βοηθητικές κι αποτελεσματικές για τα παιδιά με ΑΓΔ στην παραγωγή αφήγησης. Με βάση τη διερεύνηση της βιβλιογραφίας, που αφορά τις αφηγηματικές δεξιότητες των παιδιών με ΑΓΔ, αναμένεται αυτές να είναι χαμηλές και τα παιδιά με ΑΓΔ να αντιμετωπίσουν δυσκολίες και σημαντικά προβλήματα στον αφηγηματικό λόγο.

ΜΑΣΤΟΡΗ ΜΕΡΟΠΗ

Ανάπτυξη και αξιολόγηση μιας διδακτικής μαθησιακής ακολουθίας για τη διδασκαλία της θαλάσσιας ρύπανσης με τη χρήση της Εκπαιδευτικής Ρομποτικής στην προσχολική εκπαίδευση

Η θαλάσσια ρύπανση αποτελεί μείζον περιβαλλοντικό ζήτημα, δεδομένου ότι απειλεί τη βιωσιμότητα των θαλασσών και, κατ' επέκταση, του ίδιου του πλανήτη. Για τον λόγο αυτό, έχουν θεσπιστεί εθνικοί νόμοι και διεθνείς συμβάσεις που στοχεύουν στον έλεγχο και τον μετριασμό της θαλάσσιας ρύπανσης. Ο περιβαλλοντικός γραμματισμός σε πρώιμο στάδιο μπορεί να θέσει τις βάσεις για την κατανόηση της αλληλεπίδρασης ανθρώπου-περιβάλλοντος και την καλλιέργεια θετικών αξιών, στάσεων και συμπεριφορών για την προστασία του. Σχετική βιβλιογραφική ανασκόπηση που διεξήγαμε ανέδειξε ερευνητικό κενό ως προς την ύπαρξη δομημένου εκπαιδευτικού υλικού και ολοκληρωμένων προγραμμάτων διδασκαλίας της θαλάσσιας ρύπανσης στην προσχολική εκπαίδευση. Σκοπός της παρούσας μελέτης, που παρουσιάζει τμήμα διδακτορικής έρευνας, αφορά στην ανάπτυξη και αξιολόγηση μιας Διδακτικής Μαθησιακής Ακολουθίας (ΔΜΑ), αξιοποιώντας την εκπαιδευτική ρομποτική. Κεντρικός στόχος της μελέτης είναι η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας της προτεινόμενης ΔΜΑ για: (α) την κατανόηση της θαλάσσιας ρύπανσης, (β) την καλλιέργεια περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και, πιο συγκεκριμένα, την ανάπτυξη θετικών στάσεων, αντιλήψεων και συμπεριφορών για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και, (γ) την ανάπτυξη τεσσάρων βασικών δεξιοτήτων του 21ου αιώνα: της κριτικής σκέψης, της επικοινωνίας, της συνεργασίας και της δημιουργικότητας. Τα υποκείμενα της έρευνας θα είναι μαθητές/τριες προσχολικής ηλικίας τεσσάρων δημόσιων νηπιαγωγείων που βρίσκονται στα προάστια της Ανατολικής Θεσσαλονίκης. Θα υιοθετηθεί η μικτή μεθοδολογία της έρευνας, εφαρμόζοντας ένα ισχυρό δεοντολογικό πρωτόκολλο. Σε κάθε νηπιαγωγείο θα συγκροτηθούν δύο ομάδες: (α) μία πειραματική ομάδα, στην οποία θα εφαρμοστεί η προτεινόμενη ΔΜΑ, και (β) μία ομάδα ελέγχου, στην οποία η διδασκαλία της θαλάσσιας ρύπανσης θα υλοποιηθεί με συμβατικές/παραδοσιακές διδακτικές προσεγγίσεις. Για την ανάλυση των δεδομένων θα χρησιμοποιηθούν σύγχρονες μέθοδοι στατιστικής ανάλυσης, όπως η Ανάλυση Διακύμανσης (ANOVA). Αναμένεται τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης να αξιοποιηθούν σε μελλοντικές έρευνες στην προσχολική εκπαίδευση, που θα στοχεύουν στην καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης των μαθητών/τριών για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Πειραματική διαδικασία στις φυσικές επιστήμες με χρήση της παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης. Η περίπτωση της διδασκαλίας του ηλεκτρισμού

Η παρούσα διδακτορική διατριβή εστιάζει στη διερεύνηση της αξιοποίησης της Παραγωγικής Τεχνητής Νοημοσύνης (Generative Artificial Intelligence – GenAI) στο πεδίο της εκπαιδευτικής πρακτικής, με έμφαση στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών (ΦΕ) στην ανώτατη εκπαίδευση. Στόχος της έρευνας είναι, αφενός, η μελέτη των αρχικών στάσεων και αντιλήψεων των φοιτητών/τριών – μελλοντικών εκπαιδευτικών – απέναντι στις ΦΕ και στη χρήση της GenAI και, αφετέρου, η εμπειρική διερεύνηση της συμβολής της GenAI ως εργαλείου υποστήριξης και εννοιολογικής κατανόησης σε πειραματικές δραστηριότητες σχετικές με φαινόμενα του ηλεκτρισμού. Στο πλαίσιο αυτό, θα σχεδιαστεί και θα εφαρμοστεί νέα Διδακτική Μαθησιακή Ακολουθία (ΔΜΑ), βασισμένη στις αρχές του εποικοδομισμού και της σπειροειδούς ανάπτυξης. Η ΔΜΑ θα

στοχεύει στην ενεργητική εμπλοκή των φοιτητών/τριών, στην ενίσχυση της συνεργατικής διερεύνησης και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων αναστοχασμού. Περιλαμβάνει επαναλαμβανόμενες πειραματικές δραστηριότητες με αυξανόμενη πολυπλοκότητα, δίνοντας τη δυνατότητα εντοπισμού παρανοήσεων και εμβάθυνσης στη θεωρητική κατανόηση των εννοιών. Η έρευνα ακολουθεί ποσοτική μεθοδολογία πειραματικού σχεδιασμού με χρήση προ-τεστ και μετά-τεστ, και περιλαμβάνει τη σύγκριση δύο ομάδων: μιας ομάδας ελέγχου και μιας πειραματικής. Η ομάδα ελέγχου θα παρακολουθήσει διδασκαλία χωρίς ενσωμάτωση εργαλείων παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης, ενώ η πειραματική ομάδα θα αξιοποιήσει εφαρμογή GenAI κατά τη διάρκεια των πειραμάτων, για παροχή θεωρητικών εξηγήσεων, καθοδήγησης και επίλυσης αποριών. Η συλλογή δεδομένων θα πραγματοποιηθεί με τη χρήση του προσαρμοσμένου ερωτηματολογίου S-STEM για τη διερεύνηση στάσεων και αντιλήψεων, καθώς και του τεστ DIRECT για την αξιολόγηση της κατανόησης βασικών εννοιών του ηλεκτρισμού. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα για την πειραματική ομάδα περιλαμβάνουν την ενίσχυση της γνωστικής επίδοσης στην κατανόηση ηλεκτρικών φαινομένων, τη βελτίωση των στάσεων απέναντι στις ΦΕ και τη θετική αποτίμηση της χρήσης της GenAI ως παιδαγωγικού εργαλείου. Η παρούσα μελέτη αναμένεται να συμβάλει ουσιαστικά στον επιστημονικό διάλογο για την παιδαγωγικά τεκμηριωμένη ενσωμάτωση της παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών, προωθώντας καινοτόμες πρακτικές μάθησης.

ΣΠΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

Ανάπτυξη και αξιολόγηση εκπαιδευτικών προσεγγίσεων STEM με χρήση Arduino και παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης στην εκπαίδευση της φυσικής

Η παρούσα διδακτορική διατριβή διερευνά τη συμβολή εργαλείων Παραγωγικής Τεχνητής Νοημοσύνης (Generative Artificial Intelligence - GenAI) και της ηλεκτρονικής πλατφόρμας ανοιχτού κώδικα Arduino στην κατανόηση βασικών εννοιών της Φυσικής από τους/ις φοιτητές/-τριες του Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Η μελέτη αποσκοπεί στην ανάπτυξη και αξιολόγηση μιας καινοτόμου Διδακτικής Μαθησιακής Ακολουθίας (ΔΜΑ), η οποία θα δημιουργηθεί και θα ενσωματώνει διαδραστικά πειράματα Φυσικής παράλληλα με την αξιοποίηση εργαλείων GenAI (π.χ. ChatGPT). Αναλυτικότερα, κατά την υλοποίηση βασικών πειραμάτων Φυσικής, το Arduino θα αξιοποιηθεί για τη συλλογή δεδομένων μέσω αισθητήρων και τα εργαλεία GenAI θα χρησιμοποιηθούν στην ανάλυση των πειραματικών αποτελεσμάτων, διευκολύνοντας την εμβάθυνση στις φυσικές έννοιες. Η καινοτομία της έρευνας έγκειται στον συνδυασμό των δυο τεχνολογιών και αναμένεται να συμβάλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων του 21ου αιώνα, όπως η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα, ο τεχνολογικός γραμματισμός, στοιχεία της διαπιστημονικής εκπαιδευτικής προσέγγισης STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics). Ταυτόχρονα, η παιδαγωγική αξιοποίηση της διαδικασίας συλλογής, ανάλυσης και ερμηνείας πειραματικών δεδομένων με τη συνδρομή εργαλείων GenAI αναμένεται να συμβάλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων επιστημονικού συλλογισμού των φοιτητών/τριών.

ΤΣΑΤΣΑΛΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

Διερεύνηση της διαπολιτισμικής προσέγγισης στην εφαρμογή της ενσωμάτωσης της Αγγλικής γλώσσας στο Νηπιαγωγείο και ανάδειξη των κοινωνικοπαιδαγωγικών πρακτικών που την πλαισιώνουν

Η παρούσα διδακτορική έρευνα συμβάλλει ουσιαστικά στην ενίσχυση της διαπολιτισμικής διάστασης στη διδασκαλία της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας στο νηπιαγωγείο, στοχεύοντας στην ανάπτυξη εκπαιδευτικών πρακτικών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των σύγχρονων πολυπολιτισμικών τάξεων. Εστιάζοντας στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικής επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών, της κριτικής διαπολιτισμικής επίγνωσης των εκπαιδευτικών, καθώς και στις παιδαγωγικές στρατηγικές και τα εμπόδια ενσωμάτωσης της διαπολιτισμικής αγωγής, η έρευνα επιχειρεί να χαρτογραφήσει την παρούσα κατάσταση και να προτείνει μετασχηματιστικές διδακτικές προσεγγίσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην κριτική πολιτισμική επίγνωση ως βασικό στοιχείο του ερωτηματολογίου που σχεδιάστηκε για τις ανάγκες της έρευνας, προκειμένου να διερευνηθεί ο βαθμός στον οποίο οι εκπαιδευτικοί αγγλικής αντιλαμβάνονται και εφαρμόζουν τη διαπολιτισμική διάσταση στην καθημερινή διδασκαλία τους. Η ποσοτική φάση της μελέτης υποστηρίζεται από ερωτηματολόγιο σε ευρύ δείγμα, ενώ η ποιοτική βασίζεται σε συνεντεύξεις με 13 εκπαιδευτικούς με τις υψηλότερες βαθμολογίες ως προς τη διαπολιτισμική τους επίγνωση, εμβαθύνοντας στις εμπειρίες, στάσεις και προσεγγίσεις τους. Τα προκαταρκτικά ευρήματα αναδεικνύουν τον μετασχηματιστικό ρόλο της διαπολιτισμικής αγωγής στη διδασκαλία της Αγγλικής, επισημαίνοντας την ικανότητά της να επαναπροσδιορίζει τον διδακτικό σχεδιασμό και να εμπλουτίζει τη μεθοδολογία των εκπαιδευτικών. Οι συμμετέχοντες ενσωματώνουν διαπολιτισμικές στρατηγικές που ενισχύουν τη γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών, μεταβαίνοντας από τη στενή γλωσσοκεντρική διδασκαλία σε ένα πλαίσιο βαθύτερης κατανόησης του άλλου. Μέσω βιωματικών δραστηριοτήτων, ενεργητικής συμμετοχής, και αξιοποίησης πολιτισμικών συμβόλων, προσωπικών εμπειριών των μαθητών και υλικού του προγράμματος EAN, οι εκπαιδευτικοί δημιουργούν ευέλικτα μαθησιακά περιβάλλοντα, προσαρμοσμένα στο εκάστοτε σχολικό πλαίσιο. Παράλληλα, η χρήση εργαλείων όπως η μασκότ και η ενσωμάτωση στοιχείων CLIL συμβάλλουν στην ενίσχυση της διαπολιτισμικής επίγνωσης και της ενσυναίσθησης. Η μελέτη υποστηρίζει ότι η διαπολιτισμική διάσταση δεν αποτελεί συμπληρωματικό στοιχείο, αλλά διαπερνά ολόκληρη την εκπαιδευτική διαδικασία, προάγοντας ένα συμπεριληπτικό, δημοκρατικό και ανοιχτό μαθησιακό περιβάλλον. Η διδασκαλία μετασχηματίζεται, ενδυναμώνοντας εκπαιδευτικούς και μαθητές να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των πολυπολιτισμικών σχολικών κοινότητων του σήμερα.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Αναρτημένων Ανακοινώσεων

**11^ο Σχολείο Υποψηφίων Διδασκτόρων / ισών
του Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής**

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

27-28 Ιουνίου 2025

ΒΟΛΑΚΑΚΗΣ ΑΡΓΥΡΗΣ

Ανάπτυξη ψηφιακού βοηθού τεχνητής νοημοσύνης και εκτίμηση της επίδρασής του στην εμπλοκή μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες στα μαθηματικά

Οι νέες τεχνολογίες έχουν επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην εκπαίδευση, μετασχηματίζοντας τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τις διδακτικές πρακτικές, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές αλληλεπιδρούν και εμπλέκονται στη μαθησιακή διαδικασία. Ιδιαίτερα στην ειδική αγωγή, όπου οι μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες (Μ.Δ.) συχνά δυσκολεύονται να συμμετέχουν ενεργά με παραδοσιακές διδακτικές μεθόδους, η χρήση ψηφιακών εργαλείων αποκτά ιδιαίτερη σημασία για την προώθηση της ισότιμης συμμετοχής και της ενίσχυσης της εμπλοκής τους. Η παρούσα έρευνα εστιάζει στην ανάπτυξη και αξιολόγηση ενός ψηφιακού βοηθού τεχνητής νοημοσύνης, σχεδιασμένου για την υποστήριξη μαθητών με Μ.Δ. στα μαθηματικά. Στόχος είναι να εξεταστεί η επίδραση του βοηθού στη συναισθηματική, γνωστική και συμπεριφορική εμπλοκή των μαθητών, προσφέροντας άμεση και εξατομικευμένη ανατροφοδότηση σε ένα υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον. Η έρευνα εκτυλίσσεται σε δύο φάσεις: αρχικά, ομάδα ειδικών (πληροφορικοί, μαθηματικοί και ειδικοί παιδαγωγοί) θα συμμετάσχει στη διαδικασία ανάπτυξης και βελτιστοποίησης του βοηθού (1η φάση)· στη συνέχεια, οι ειδικοί παιδαγωγοί των τμημάτων ένταξης θα επιμορφωθούν για την ενσωμάτωση του εργαλείου στη διδασκαλία τους και θα εκπαιδεύσουν τους μαθητές στη χρήση του· τέλος, θα καταγραφούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την αποτελεσματικότητα του ψηφιακού βοηθού στη διδακτική πράξη (2η φάση). Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα περιλαμβάνουν τη βελτίωση της εμπλοκής των μαθητών στα μαθηματικά και την ενίσχυση της ισότιμης συμμετοχής τους στη μαθησιακή διαδικασία, συμβάλλοντας έτσι σε μια πιο εξατομικευμένη και υποστηρικτική εμπειρία μάθησης.

ΚΑΜΠΑΔΕΛΗ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΚΑΛΛΙΟΠΗ

Οι αντιλήψεις των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες για το κλίμα του σχολείου τους: μια συστηματική ανασκόπηση

Η ένταξη αποτελεί διεθνώς την κυρίαρχη μορφή εκπαίδευσης των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες (ΕΕΑ/Α). Απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική εφαρμογή ενταξιακών προγραμμάτων αποτελεί η δημιουργία ενός ενταξιακού σχολικού περιβάλλοντος που διευκολύνει την ψυχοκοινωνική προσαρμογή των μαθητών και την ακαδημαϊκή τους πρόοδο. Με βάση αυτήν την παραδοχή, σημαντική ερευνητική έμφαση έχει δοθεί στις αντιλήψεις των μαθητών με ΕΕΑ/Α για το σχολικό τους κλίμα ως δείκτη της γενικότερης ποιότητας της παρεχόμενης ενταξιακής εκπαίδευσης. Το «σχολικό κλίμα» αποτελεί μια πολυδιάστατη και ετερογενή έννοια και ορίζεται ως το σύνολο των συναισθηματικών και γνωστικών αντιλήψεων των μαθητών σχετικά με τις κοινωνικές τους αλληλεπιδράσεις, τις σχέσεις, την ασφάλεια, τις αξίες και τις πεποιθήσεις τόσο των ίδιων όσο και του προσωπικού του σχολείου. Η παρούσα εργασία αποτελεί επέκταση της μοναδικής στη διεθνή βιβλιογραφία σχετικής σύνθεσης (Hunt και συν., 2024) η οποία συμπεριέλαβε έναν περιορισμένο αριθμό εμπειρικών μελετών. Ο σκοπός της παρούσας ανασκόπησης ήταν διπλός: (α) να επικαιροποιήσει τις γνώσεις μας συμπεριλαμβάνοντας επιπλέον εμπειρικές μελέτες που διενεργήθηκαν κατά την τελευταία δεκαετία και (β) να εξετάσει τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις των επιλεγμένων μελετών καταλήγοντας σε προτάσεις βελτίωσης των αντίστοιχων ερευνητικών σχεδιασμών. Η αναζήτηση διεξήχθη σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων καλύπτοντας την περίοδο μεταξύ Ιανουαρίου 2015 και Δεκεμβρίου 2024 με τη χρήση προκαθορισμένων λέξεων. Τα κριτήρια επιλογής μελετών αποτελούσαν: η μελέτη δημοσιεύθηκε σε έγκριτο επιστημονικό περιοδικό· στη μελέτη παρουσιάζονται εμπειρικά δεδομένα· οι συμμετέχοντες μαθητές φοιτούσαν σε γενικά γυμνάσια· και το κείμενό της μελέτης είναι γραμμένο στην αγγλική γλώσσα. Η ανάλυση των 36 εντοπισμένων μελετών επιβεβαίωσε την κυριαρχία ποσοτικών ερευνητικών σχεδιασμών και την πολυδιάστατη φύση του σχολικού κλίματος. Επιπλέον, οι αρνητικές αντιλήψεις των μαθητών με ΕΕΑ/Α για το κλίμα του σχολείου τους έχει επιπτώσεις στην ψυχική ευεξία τους, ενώ παρατηρήθηκαν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις υποομάδες των μαθητών με βάση το φύλο, την εθνικότητα και το είδος της αναπηρίας τους.

ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΗ ΕΙΡΗΝΗ

Η διάσταση της έμφυλης ισότητας στο σχολείο: Διερεύνηση των στάσεων, των αξιών και της συμπεριληπτικής γλώσσας (gender inclusive language) των μαθητών/τριών για τη δημιουργία κοινωνικοπαιδαγωγικής πρότασης που θα προωθή την ισότητα των φύλων στην εκπαίδευση

Η αλληλεπίδραση μεταξύ παιδιών της ίδιας ηλικίας αποτελεί θεμελιώδη συνιστώσα της κοινωνικοποίησής τους, συμβάλλοντας καθοριστικά στη διαμόρφωση κοινωνικών δεσμών και συμπεριφορικών προτύπων. Μέσα από αυτές τις σχέσεις αναδεικνύονται οι επιρροές των έμφυλων προτύπων, των στερεοτύπων και των κοινωνικών προσδοκιών στη διαπροσωπική δυναμική που αναπτύσσεται ανάμεσα σε αγόρια και κορίτσια. Η επίδραση αυτή καθίσταται εντονότερη κατά τη μέση παιδική ηλικία και την προεφηβεία, όταν η επιρροή των συνομηλίκων υπερβαίνει σταδιακά την καθοδήγηση των γονέων. Η παρούσα συστηματική ανασκόπηση έχει ως στόχο να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο τα έμφυλα στερεότυπα και πρότυπα επηρεάζουν τις σχέσεις μεταξύ των παιδιών. Η αναζήτηση της βιβλιογραφίας στηρίχθηκε σε σύγχρονα, κριτικά αξιολογημένα άρθρα και πραγματοποιήθηκε μέσω τεσσάρων ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων, καλύπτοντας την περίοδο από το 2010 έως το 2024. Τρεις ανεξάρτητοι αξιολογητές επέλεξαν τους τίτλους και τις περιλήψεις και στη συνέχεια προχώρησαν σε διπλή αξιολόγηση του πλήρους κειμένου κάθε άρθρου. Η εξαγωγή δεδομένων και η αξιολόγηση της ποιότητας

πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τα πρότυπα PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses), τα οποία καθορίζουν σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για τη συστηματική και διαφανή παρουσίαση των ανασκοπήσεων. Συνολικά, συμπεριλήφθηκαν σαράντα τρεις μελέτες από 17 χώρες, με το 90% αυτών να προέρχεται από τη Βόρεια Αμερική και τη Δυτική Ευρώπη. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν ότι οι σχέσεις μεταξύ συνομηλίκων λειτουργούν ως κύριος μηχανισμός διατήρησης αλλά και ενίσχυσης των έμφυλων στερεοτύπων. Η βαθύτερη κατανόηση αυτής της δυναμικής κατά τη μέση παιδική ηλικία και την προεφηβεία είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη στρατηγικών που προωθούν κοινωνικά περιβάλλοντα πιο συμπεριληπτικά και ισότιμα για όλα τα παιδιά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΠΙΣ

Διδακτικές παρεμβάσεις για μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες στα Μαθηματικά, βασισμένη στην τεχνητή νοημοσύνη και την αντεστραμμένη τάξη

Η παρούσα διατριβή εξετάζει τη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) σε συνδυασμό με την εκπαιδευτική προσέγγιση της ανεστραμμένης τάξης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, εστιάζοντας σε μαθητές ειδικές μαθησιακές δυσκολίες στα Μαθηματικά, στο Ντουμπάι. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση περιλαμβάνει μελέτες που αναδεικνύουν τα οφέλη της TN στην εκπαίδευση, όπως η εξατομικευμένη μάθηση, η βελτίωση της μαθησιακής εμπειρίας κι η ενίσχυση της αλληλεπίδρασης μεταξύ μαθητών κι εκπαιδευτικών. Ωστόσο, η εφαρμογή της TN σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες παραμένει περιορισμένη, καθιστώντας την παρούσα έρευνα ιδιαίτερα σημαντική. Η έρευνα αυτή θεωρείται πρωτοποριακή διότι συνδυάζει την TN με την ανεστραμμένη τάξη, μια μέθοδο διδασκαλίας που έχει δείξει θετικά αποτελέσματα στην ενεργή συμμετοχή των μαθητών και στην κατανόηση των μαθηματικών εννοιών. Η προτεινόμενη μεθοδολογία περιλαμβάνει την εφαρμογή ενός εκπαιδευτικού προγράμματος που χρησιμοποιεί TN για την εξατομίκευση της διδασκαλίας και την υποστήριξη των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες. Η έρευνα θα διεξαχθεί σε σχολείο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Ντουμπάι και θα περιλαμβάνει ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους συλλογής δεδομένων, όπως συνεντεύξεις με μαθητές, ερωτηματολόγια κι ανάλυση επιδόσεων μαθητών πριν και μετά την εφαρμογή του προγράμματος. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα περιλαμβάνουν τη βελτίωση της κατανόησης των μαθηματικών εννοιών από τους μαθητές, την αύξηση της αυτοπεποίθησής τους, τη μείωση των μαθησιακών κενών και την ενίσχυση της συνολικής μαθησιακής εμπειρίας μεταξύ μαθητών και καθηγητών. Επιπλέον, η έρευνα αναμένεται να προσφέρει πολύτιμες γνώσεις για την ενσωμάτωση της TN στην εκπαίδευση και να συμβάλει στη βελτίωση των εκπαιδευτικών πρακτικών για μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, ανοίγοντας νέους δρόμους για την εκπαιδευτική έρευνα και πρακτική.

ΜΠΕΣΣΑ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ

Η Επίδραση των ψηφιακών γραφικών οργανωτών στην ανάπτυξη και διατήρηση των δεξιοτήτων συγγραφής επιχειρηματολογικών κειμένων στους μαθητές γυμνασίου με μαθησιακές δυσκολίες

Οι μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες παρουσιάζουν σημαντικές δυσκολίες στην παραγωγή γραπτού λόγου στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αυτή η έρευνα εξετάζει τη συμβολή των ψηφιακών γραφικών οργανωτών στην παραγωγή γραπτών κειμένων από μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες στο γυμνάσιο. Το σχέδιο έρευνας επικεντρώνεται στην αξιολόγηση της επίδρασης των ψηφιακών γραφικών οργανωτών για την ενίσχυση των δεξιοτήτων συγγραφής επιχειρηματολογικών κειμένων από μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες. Η έρευνα περιλαμβάνει τρεις φάσεις: προκαταρκτική αξιολόγηση, διδακτική παρέμβαση διάρκειας τριών μηνών, και καταγραφή της προόδου σε δύο χρονικές στιγμές μετά την παρέμβαση. Το δείγμα αποτελείται από 45 μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες που φοιτούν σε τμήματα ένταξης γυμνασίου και από τους φιλολόγους των αντίστοιχων τμημάτων. Τα ερευνητικά εργαλεία περιλαμβάνουν ρουμπρικές αξιολόγησης των δεξιοτήτων συγγραφής, ψηφιακούς γραφικούς οργανωτές, και ερωτηματολόγια που καταγράφουν τη συχνότητα και τους τρόπους χρήσης αυτών των εργαλείων. Η αρχική και τελική αξιολόγηση θα γίνουν με τη χρήση της ίδιας ρουμπρικής αξιολόγησης. Μετά το τέλος της έρευνας, αναμένεται να αναδειχθεί ότι οι ψηφιακοί γραφικοί οργανωτές βελτιώνουν τις δεξιότητες συγγραφής των επιχειρηματολογικών κειμένων, καθώς βοηθάνε τους μαθητές να οργανώνουν τις σκέψεις τους και να παρουσιάζουν τα επιχειρήματά τους με σαφήνεια. Η συνεχής χρήση αυτών των εργαλείων μπορεί να ενσωματωθεί στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική, προσφέροντας μόνιμη υποστήριξη στους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες και βελτιώνοντας συνολικά την εκπαιδευτική τους εμπειρία.

ΜΠΟΥΡΓΙΩΤΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

Η αποτελεσματικότητα προγράμματος παρέμβασης για τη βελτίωση της αναγνωστικής ικανότητας σε παιδιά με σύνδρομο Down

Προηγούμενες έρευνες έχουν δείξει ότι τα παιδιά με σύνδρομο Down εμφανίζουν βασικές γλωσσικές δυσκολίες στην ανάγνωση, οι οποίες αφορούν έναν ή περισσότερους τομείς. Τα ευρήματα ερευνητικών μελετών οι οποίες έχουν εφαρμόσει προγράμματα παρέμβασης για τη βελτίωση της αναγνωστικής δεξιότητας έχουν δείξει ότι τα παιδιά με σύνδρομο Down ωφελούνται σημαντικά από την διδασκαλία που στοχεύει στην ανάπτυξη της φωνολογικής επίγνωσης και άλλων τομέων που σχετίζονται με την ανάπτυξη της αναγνωστικής δεξιότητας. Ωστόσο, οι έρευνες που μελετούν την αποτελεσματικότητα προγραμμάτων παρέμβασης για την βελτίωση της ανάγνωσης στην ελληνική γλώσσα των παιδιών με σύνδρομο Down είναι

ελάχιστες. Για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας, 20 μαθητές, 8-10 ετών με διάγνωση συνδρόμου Down και χωρίς να παρουσιάζουν άλλες διαταραχές, θα χωριστούν σε δύο ομάδες των δέκα ατόμων, την ομάδα πειράματος και την ομάδα ελέγχου. Συγκεκριμένα, η πρώτη ομάδα θα δεχτεί την παρέμβαση ενώ η δεύτερη όχι. Τα αποτελέσματα αναμένεται να δείξουν ότι τα παιδιά που θα λάβουν την παρέμβαση θα σημειώσουν υψηλότερη επίδοση από τα παιδιά που δεν θα την λάβουν, όσον αφορά τους τομείς της ανάγνωσης και κυρίως την οπτική αναγνώριση λέξεων, την αλφαβητική γνώση, την φωνολογική επίγνωση και τη σημασιολογική σύνδεση λέξεων σε καθημερινό περιβάλλον.

ΠΟΛΙΤΗ ΒΙΚΤΩΡΙΑ

Διερεύνηση της υποκειμενικής ευημερίας και των κοινωνικών σχέσεων μαθητών με και χωρίς αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: ένα πρόγραμμα παρέμβασης κατά τη διάρκεια του σχολικού διαλείμματος

Η παρούσα έρευνα εξετάζει τις κοινωνικές σχέσεις και την υποκειμενική μαθητών δημοτικού σχολείου με και χωρίς αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (ΕΕΑ), πριν και μετά την εφαρμογή της παρέμβασης «Παγκάκι Φιλίας» στον υπαίθριο χώρο του σχολείου κατά τη διάρκεια του διαλείμματος. Συχνά, τα παιδιά με αναπηρία ή/και ΕΕΑ έχουν λιγότερες φίλιες, είναι λιγότερο αποδεκτά από τους συνομήλικούς τους, γεγονός που αυξάνει την πιθανότητα να αντιμετωπίσουν προβλήματα στις σχέσεις μαζί τους κι επηρεάζει και την υποκειμενική τους ευημερία. Η παρέμβαση «Παγκάκι Φιλίας» σχεδιάστηκε με στόχο να ενισχύσει τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις των μαθητών, να προωθήσει τη συμμετοχή τους στο κοινωνικό παιχνίδι και να μειώσει την κοινωνική απομόνωση. Στη μελέτη συμμετείχαν 37 μαθητές από δημοτικό σχολείο της Θεσσαλονίκης, εκ των οποίων 6 είχαν αναπηρία ή/και ΕΕΑ και 31 ήταν τυπικής ανάπτυξης. Στην πρώτη φάση της έρευνας, αξιολογήθηκαν : η υποκειμενική ευημερία των μαθητών, οι κοινωνικές σχέσεις τους σε ό,τι αφορά την αποδοχή από την ομάδα συνομηλίκων, τις φιλικές σχέσεις στο δίκτυο της τάξης και τη συμμετοχή στο κοινωνικό παιχνίδι. Μετά την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης, ξεκίνησε η παρέμβαση και, εν συνεχεία, έγινε νέα συλλογή δεδομένων για τη σύγκριση των αποτελεσμάτων και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι τα παιδιά με αναπηρία ή/και ΕΕΑ είναι λιγότερο αποδεκτά από τους συνομήλικούς τους, έχουν λιγότερες φίλιες σε σύγκριση με τους μαθητές τυπικής ανάπτυξης καθώς και εμφανίζουν χαμηλότερα επίπεδα υποκειμενικής ευημερίας. Η παρέμβαση κατά τη διάρκεια του διαλείμματος συνέβαλε θετικά στη βελτίωση της υποκειμενικής ευημερίας, των δεξιοτήτων φιλίας και των κοινωνικών σχέσεων των μαθητών. Τα ευρήματα της έρευνας μπορούν να εφαρμοστούν στην εκπαιδευτική πρακτική για την υποστήριξη των παιδιών με κοινωνικές δυσκολίες, ενώ τονίζουν τη σημασία της φιλίας και την ανάγκη για παρεμβάσεις που ενισχύουν τις κοινωνικές δεξιότητες και το κοινωνικό παιχνίδι στο σχολείο.

ΡΗΓΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

Διερεύνηση της κοινωνικής ταυτότητας στα άτομα με αναπηρία όρασης

Η διδακτορική διατριβή φέρει τον τίτλο διερεύνηση της κοινωνικής ταυτότητας στα άτομα με αναπηρία όρασης. Σκοπός της διδακτορικής μας διατριβής αποτελεί ο εντοπισμός και η ανάλυση των τρόπων με τους οποίους τα άτομα αυτά αντιλαμβάνονται την προσωπική τους ταυτότητα και με ποιο τρόπο οι εμπειρίες και τα βιώματά τους συνδέονται με την ανάπτυξη της κοινωνικής τους ταυτότητας. Σημαντική είναι και η διερεύνηση της ψυχολογικής κατάστασης των ενηλίκων ατόμων με αναπηρία όρασης, τα στάδια εξέλιξης αυτής καθώς και η υποστήριξη που εισπράττουν από το οικογενειακό και εκπαιδευτικό περιβάλλον. Έχουν ήδη συγκεντρωθεί δεδομένα ποσοτικά και ποιοτικά από (N=61) ενήλικες με αναπηρία όρασης τα οποία αφορούν στην προσωπική και τη κοινωνική τους ταυτότητα καθώς και τη μελέτη της δυναμικής που αναπτύσσεται μεταξύ των δυο αυτών ταυτοτήτων. Τα δεδομένα αυτά τα έχουμε επεξεργαστεί ήδη στο spss και στο atlas ti και βρισκόμαστε στο στάδιο της επεξεργασίας των αποτελεσμάτων.

ΣΕΠΕΤΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

Αξιολόγηση της αναγνωστικής δεξιότητας παιδιών με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή, Αναπτυξιακή Δυσλεξία και "συννοσηρότητες"

Η παρούσα διατριβή έχει στόχο τη μελέτη της επίδρασης τριών διαφορετικών ομάδων παιδιών, ηλικίας 9 έως 12 ετών, στην αναγνωστική δεξιότητα. Συγκεκριμένα, εξετάζεται η αναγνωστική επίδοση παιδιών με Αναπτυξιακή Δυσλεξία, Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή, καθώς και παιδιών που παρουσιάζουν «συννοσηρότητα» αυτών των διαταραχών. Η αξιολόγηση θα πραγματοποιηθεί μέσω του σταθμισμένου Τεστ Ανάγνωσης Άλφα (Panteliadou & Antoniou, 2022), το οποίο διερευνά επιμέρους παραμέτρους της αναγνωστικής δεξιότητας, όπως η ακρίβεια, η ευχέρεια και η κατανόηση. Η έρευνα βασίζεται σε ποσοτική μεθοδολογία και θα περιλαμβάνει δείγμα 90 μαθητών, κατανομημένων ισάριθμα στις τρεις ομάδες διαγνωσμένων διαταραχών. Η επιλογή των συμμετεχόντων θα πραγματοποιηθεί με βάση κριτήρια αποκλεισμού άλλων διαταραχών, την ισότητα ως προς τον αριθμό των δύο φύλων και την ομοιογένεια ως προς το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί η επίδραση εξωτερικών παραγόντων στα αποτελέσματα. Πριν από τη χορήγηση του τεστ, οι γονείς των συμμετεχόντων θα συμπληρώσουν ερωτηματολόγιο για τη συλλογή δημογραφικών δεδομένων. Οι βασικές ερευνητικές υποθέσεις προβλέπουν αρνητική επίδραση της κάθε διαταραχής στην αναγνωστική δεξιότητα, με τα παιδιά που

παρουσιάζουν «συννοσηρότητα» να εμφανίσουν τη χαμηλότερη επίδοση σε σχέση με τις άλλες δύο ομάδες. Μετά την ολοκλήρωση της συλλογής δεδομένων, θα πραγματοποιηθεί στατιστική ανάλυση με τη χρήση του λογισμικού SPSS, με στόχο την επιβεβαίωση ή απόρριψη των ερευνητικών υποθέσεων. Η έρευνα θα διεξαχθεί με αυστηρή τήρηση δεοντολογικών αρχών, εξασφαλίζοντας τη συγκατάθεση των γονέων, την έγκριση των σχολικών φορέων και την άδεια από την Επιτροπή Δεοντολογίας του Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

ΣΦΟΥΓΓΑΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Μία προκαταρκτική έρευνα για την εκπαίδευση των μαθητών ΑμεΑ 12-25 σχετικά με τους περιβαλλοντικούς κινδύνους/ φυσικές καταστροφές

Η αυξανόμενη ένταση και συχνότητα των φυσικών καταστροφών λόγω της κλιματικής αλλαγής αναδεικνύει την ανάγκη για ενίσχυση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με στόχο την προετοιμασία όλων των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η παρούσα ερευνητική εργασία εντάσσεται στο πλαίσιο διδακτορικής διατριβής και εστιάζει στη διερεύνηση της ενημέρωσης και προετοιμασίας των μαθητών ΑμεΑ των Ειδικών Επαγγελματικών Σχολείων Ν. Μαγνησίας για τους φυσικούς κινδύνους – κυρίως δασικές πυρκαγιές και πλημμύρες – καθώς και στην εκπαίδευσή τους σχετικά με την κλιματική αλλαγή, τα αίτια, τις επιπτώσεις και τι μπορούν να κάνουν ως υπεύθυνοι πολίτες, αλλά και πως μπορούν να προστατεύσουν τον εαυτό τους. Επίσης, η ΔΔ περιλαμβάνει σχεδιασμό και πιλοτική εφαρμογή εκπαιδευτικού υλικού προσαρμοσμένου στις ανάγκες τους. Η μεθοδολογία της παρούσας εργασίας περιλαμβάνει ποιοτική έρευνα με συνεντεύξεις σε εκπαιδευτικούς με στόχο τη χαρτογράφηση των υφιστάμενων πρακτικών και αναγκών σχετικά με την εκπαίδευση και ετοιμότητα των μαθητών, ώστε να αναγνωρίζουν τους κινδύνους, να γνωρίζουν βασικά μέτρα αυτοπροστασίας και να υιοθετούν υπεύθυνες στάσεις απέναντι στο περιβάλλον και τους κινδύνους του. Η εργασία προωθεί την καινοτομία στα παρακάτω καίρια ζητήματα: Α) την εκπαιδευτική προσβασιμότητα για κρίσιμα περιβαλλοντικά ζητήματα, όπως είναι η κλιματική αλλαγή και οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι, β) η προώθηση της ανθεκτικότητας και προετοιμασίας των ευάλωτων ομάδων, καθώς και γ) η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ σχολείου-οικογένειας-κοινότητας στα παραπάνω. Η ΔΔ βρίσκεται σε εξέλιξη και στο Σχολείο Υποψηφίων Διδασκόντων, αναμένεται να παρουσιαστεί μέρος της βιβλιογραφικής επισκόπησης και μέρος των συνεντεύξεων σε διευθυντές/εκπαιδευτικούς ειδικών επαγγελματικών σχολείων, όπως έχει περιγραφεί παραπάνω.

ΤΖΙΑΣΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Διερεύνηση των σημασιολογικών ικανοτήτων σε άτομα με Σύνδρομο Down

Η σημασιολογική ικανότητα αποτελεί βασικό άξονα της γλωσσικής ανάπτυξης, καθώς σχετίζεται με την επεξεργασία του νοήματος, τη σύνδεση λέξεων με έννοιες και τη λειτουργική χρήση της γλώσσας. Μέσω του λεξιλογίου και της αναγνώρισης σημασιολογικών σχέσεων, τα άτομα αποκτούν πρόσβαση στην ερμηνεία προτάσεων, στην κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου και στη συμμετοχή σε καθημερινές επικοινωνιακές καταστάσεις. Στα άτομα με Σύνδρομο Down (DS) παρατηρείται χαρακτηριστική ασυμμετρία ανάμεσα στο δεκτικό και το εκφραστικό λεξιλόγιο, με υπεροχή της προσληπτικής ικανότητας. Η διαφοροποίηση αυτή επηρεάζει τη χρήση της γλώσσας ως εργαλείου επικοινωνίας και κατανόησης, με άμεσες επιπτώσεις στην εκπαιδευτική πορεία και την κοινωνική ένταξη των ατόμων με DS. Η παρούσα διατριβή εστιάζει στη διερεύνηση των σημασιολογικών ικανοτήτων σε εφήβους και νεαρούς ενήλικες με DS, σε σύγκριση με συνομηλίκους τους τυπικής ανάπτυξης (ΤΑ), και επιδιώκει να εξετάσει πιθανές συσχετίσεις με γνωστικούς δείκτες, όπως η λεκτική και μη λεκτική νοημοσύνη. Ειδικότερα, θα μελετηθούν δεξιότητες που σχετίζονται με την κατανόηση σημασιολογικών κατηγοριών, τη χρήση λέξεων σε κατάλληλα συμφραζόμενα, την οργάνωση εννοιών και τη σύνδεση λέξεων με το νοηματικό τους περιεχόμενο. Παράλληλα, θα πραγματοποιηθεί σύγκριση μεταξύ των επιδόσεων στο δεκτικό και στο εκφραστικό λεξιλόγιο. Η μεθοδολογική προσέγγιση της μελέτης βρίσκεται σε στάδιο σχεδιασμού, με πρόθεση τη χρήση τυποποιημένων εργαλείων προσαρμοσμένων στον ελληνικό πληθυσμό και την επιλογή συμμετεχόντων που θα ανταποκρίνονται στα γλωσσικά και γνωστικά χαρακτηριστικά του υπό μελέτη πληθυσμού. Στο πλαίσιο αυτό, θα επιχειρηθεί η καταγραφή και σύγκριση των επιδόσεων σε σημασιολογικές και γνωστικές δοκιμασίες, με σκοπό την αποτύπωση του γλωσσικού προφίλ των ατόμων με DS σε σχέση με τους συνομηλίκους τους με τυπική ανάπτυξη.

ΦΟΥΚΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

Η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας κοινωνικοπαιδαγωγικού προγράμματος παρέμβασης με την αξιοποίηση των κοινωνικών ρομπότ (Socially Assistive Robots - SARs) και την υποστήριξη μετασχηματιστικής προσέγγισης για την κοινωνική ένταξη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Αν και πολυάριθμες μελέτες έχουν εξετάσει τον τομέα των ρομπότ κοινωνικής υποστήριξης (SAR), λιγότερη προσοχή έχει δοθεί στην αξιολόγηση του ρόλου του ρομπότ NAO στην ενίσχυση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των παιδιών με διαταραχή του αυτιστικού φάσματος (ΔΑΦ) σε δύο διαφορετικές χρονικές περιόδους (2013-2019 και 2020-2025), αναδεικνύοντας τις εξελίξεις τόσο στις παρεμβάσεις που βασίζονται σε SAR όσο και στις τεχνολογικές δυνατότητες του NAO. Πραγματοποιήθηκε συστηματική αναζήτηση σε διεθνείς βάσεις δεδομένων, χρησιμοποιώντας αυστηρά κριτήρια συμπερίληψης και αποκλεισμού, με αποτέλεσμα την επιλογή 44 σχετικών μελετών. Η παρούσα ανασκόπηση συνθέτει τα ευρήματα σχετικά με τους τύπους των

παρεμβάσεων που εφαρμόστηκαν, τα λειτουργικά χαρακτηριστικά του ΝΑΟ και την αποτελεσματικότητά του στη διευκόλυνση της κοινωνικής επικοινωνίας. Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν θετικό αντίκτυπο στις επικοινωνιακές ικανότητες των παιδιών, με περισσότερες τις πιο πρόσφατες μελέτες (2020-2025) που αναφέρουν μεγαλύτερες βελτιώσεις, ενδεχομένως λόγω της προόδου των δυνατοτήτων του ΝΑΟ και την τελειοποίηση της παρέμβασης των μεθοδολογιών που ακολουθήθηκαν. Εξ όσων γνωρίζουμε, αυτή είναι η πρώτη συστηματική ανασκόπηση που συγκρίνει παρεμβάσεις με τη βοήθεια του κοινωνικού ρομπότ ΝΑΟ σε δύο διαφορετικές χρονικές περιόδους, προσφέροντας νέες πληροφορίες σχετικά με τον εξελισσόμενο ρόλο του ΝΑΟ στη θεραπεία του αυτισμού.

ΧΑΪΔΗ ΕΙΡΗΝΗ ΑΝΤΩΝΙΑ

“Emotional Train”: Συν-σχεδιασμός Εκπαιδευτικού Serious Game σε Unity 3D & VR με Ενεργή Συμμετοχή Γονέων για την Ενίσχυση Συναισθηματικών Δεξιοτήτων Παιδιών με ΔΑΦ

Η εργασία αυτή παρουσιάζει τον σχεδιασμό και την πιλοτική εφαρμογή του «Emotional Train», ενός εκπαιδευτικού serious game που αναπτύχθηκε σε Unity 3D και περιβάλλον Εικονικής Πραγματικότητας (VR), με στόχο την ενίσχυση των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων (ΣΝ & ΣΔ) παιδιών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ). Το παιχνίδι δημιουργήθηκε μέσω συμμετοχικής διαδικασίας με βάση τη μεθοδολογία Living Lab, ενσωματώνοντας ενεργά τους γονείς στον συν-σχεδιασμό. Η προσέγγιση αυτή εστιάζει στην ανάγκη ενδυνάμωσης των παιδιών με ΔΑΦ σε κρίσιμες δεξιότητες επικοινωνίας, συναισθηματικής αναγνώρισης και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, μέσω ενός διαδραστικού περιβάλλοντος που προσφέρει σενάρια ρεαλιστικής αλληλεπίδρασης. Παράλληλα, η ενσωμάτωση VR αυξάνει το επίπεδο εμπλοκής και προσομοίωσης, παρέχοντας ασφαλή χώρο εξάσκησης. Οι γονείς συμμετείχαν τόσο στον σχεδιασμό όσο και στην αξιολόγηση του περιεχομένου, διασφαλίζοντας την προσαρμογή στις ανάγκες και ευαισθησίες των παιδιών. Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα διερευνούν τη συμβολή της τεχνολογίας στη βελτίωση των ΣΝ & ΣΔ, τον ρόλο της γονεϊκής συμμετοχής, τις γονεϊκές αντιλήψεις για το παιχνίδι και τη χρησιμότητά του, καθώς και τις τεχνικές και παιδαγωγικές προκλήσεις της χρήσης VR. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη διαμόρφωση εξατομικευμένων χαρακτηριστικών, όπως η δυνατότητα ρύθμισης της πολυπλοκότητας και της οπτικοακουστικής διέγερσης. Τα πρώτα ευρήματα δείχνουν ότι ο συν-σχεδιασμός με γονείς όχι μόνο βελτιώνει την αποδοχή του παιχνιδιού αλλά ενισχύει και την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής εμπειρίας. Η μεθοδολογία Living Lab αναδεικνύεται ως κατάλληλη για την ανάπτυξη συμπεριληπτικών και βιώσιμων ψηφιακών εργαλείων ειδικής αγωγής.

ΧΡΙΣΤΑΝΗ ΠΗΝΕΛΟΠΗ

Εκμάθηση δεύτερης/ξένης γλώσσας μέσω παραγωγικής τεχνητής νοημοσύνης

Στη σύγχρονη εποχή, οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν επιφέρει στο προσκήνιο τη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης (Artificial Intelligence), η οποία μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, όπως chatbots, AR (Augmented Reality- Επαυξημένη Πραγματικότητα), VR (Virtual Reality- Εικονική Πραγματικότητα), voice commands (φωνητικές εντολές), σε Microsoft και Apple, όπως Alexa ή Siri, και να αξιοποιηθεί σε τομείς που προηγουμένως δεκαετίες αυτό δεν ήταν εφικτό. Ονομαστικά, θα μπορούσαν να αναφερθούν εφαρμογές σε τομείς, όπως η υγεία, το μάρκετινγκ, η πώληση προϊόντων, η ψυχαγωγία και η εκμάθηση ξένων γλωσσών (Hsu et al., 2021). Ένας αριθμός ερευνών έχουν πραγματοποιηθεί πάνω στην επίδραση των συστημάτων και εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης όσον αφορά την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Παρόλα αυτά, οι έρευνες αυτές περιορίζονται κυρίως σε ασιατικές χώρες τεχνολογικά προηγμένες, όπως η Κίνα και η Ιαπωνία. Οι εν λόγω έρευνες μελετούν την ανταπόκριση των μαθητών, οι οποίοι προέρχονται από το πολιτισμικό υπόβαθρο των χωρών αυτών, κατά τη διαδικασία εκμάθησης ξένων γλωσσών με τη βοήθεια της Τεχνητής Νοημοσύνης. Η παρούσα μελέτη, με τη χρήση ποσοτικών μέσων ερευνητικής μεθοδολογίας, πρόκειται να εστιάσει στην ελληνική πραγματικότητα και στην εκμάθηση της αγγλικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας σε μαθητές του δυτικού πολιτισμού, και συγκεκριμένα του Ελλαδικού χώρου. Τα ευρήματα της εν λόγω έρευνας αποσκοπούν στην ανάδειξη της αποτελεσματικότητας της χρήσης της παραγωγικής Τεχνητής Νοημοσύνης στην εκμάθηση ξένων γλωσσών, και συγκεκριμένα της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας, καθώς αναμένεται να καταγραφεί βελτίωση των μαθητών στην παραγωγή και κατανόηση του γραπτού και προφορικού λόγου σε αυτή.